

Ernest Germain (Ernest Mandel)

Folkfrontspolitik på Ceylon Från vacklan till kapitulation

(hösten 1964)

Från *International Socialist Review*, vol.25 nr.4, hösten 1964, ss.104-117. Artikeln skrevs på begäran av tidskriftsredaktörerna.

Ceylon (nuvarande Sri Lanka) är ett av de få ställen där trotskismen nått en dominerande ställning inom arbetarrörelsen i form av partiet LSSP. Denna ställning innehade LSSP i nära 30 år, men i mitten av 1960-talet kapitulerade partiledningens majoritet för frestelserna att delta i en borgerlig (vänster)regering och bröt med Fjärde Internationalen. Den följande artikeln handlar om detta.

För den som vill veta mer om LSSP och dess historia rekommenderas specialnumret av tidskriften *Revolutionary History* vol. 6 no. 4 (1997), ”Blows Against the Empire. Trotskyism in Ceylon. The Lanka Sama Samaja Party, 1935-1964”, som ger en grundlig historik och dokumentation av detta parti (över 300 sidor)

MF

Majoritetsbeslutet vid *Lankas Sama Samaja Partys* (LSSP) särskilda konferens 6-7 juni att gå med i fru Sirimavo Bandaranaiques liberala borgerliga regering på Ceylon [nu: Sri Lanka] var en tung förlust för Fjärde internationalen. Det faktum att den världsomspännande trotskistiska organisationen enhälligt beslutade att bryta relationerna med majoriteten i en av dess viktigaste sektioner på grund av detta svek mot de ceylonesiska arbetarnas och fattigböndernas grundläggande intressen och den revolutionära marxismens grundläggande principer, visar att den internationella trotskistiska rörelsen som helhet är trogen den sak för vilken den är avsedd – världsrevolutionen.

Det faktum att en betydande minoritet inom LSSP, dess revolutionära del, som leds av kamraterna Edmund Samarakkody, parlamentsledamot, Bala Tampoe, en av Ceylons viktigaste fackliga ledare, och Meryl Fernando, ytterligare en parlamentsledamot – en minoritet som omfattar 14 medlemmar i LSSP:s centralkommitté och en fjärdedel av medlemmarna – också vägrade att tolerera sveket och förblev trogen Fjärde internationalens fana, visar att nederlaget som drabbat trotskismen i Ceylon bara är tillfälligt. Med hjälp från den trotskistiska världsrörelsen kommer LSSP(revolutionärerna) att visa sin förmåga att återta en ledande ställning för trotskismen bland Ceylons arbetare och fattigbönder.

Ändå är nederlaget ett faktum, och det skulle vara ovärdigt en revolutionär att förneka det eller försöka förmildra det genom att inta en överslättande inställning. Det är istället nödvändigt att förklara ursprunget till detta bakslag som drabbar en hel sektor av den revolutionära rörelsen i Ceylon och dra tillbörliga lärdomar.

LSSP:s särskilda karaktär

För den trotskistiska världsrörelsens medlemmar, som kände till Fjärde Internationalens särskilda problem, var det aldrig en hemlighet att sektionen i Ceylon, *Lanka Sama Samaja Party*, var en organisation till vilken termen ”trotskistisk” måste tillämpas med ett antal specifika

reservationer. *Lanka Sama Samaja Party* var i själva verket det första arbetarparti som bildades på Ceylon och under en tid det enda partiet av det slaget i landet. Det grundades och leddes av en grupp lysande unga intellektuella som hade studerat vid brittiska universitet och hade lockats av kommunismen, men hade stötts bort av skenrättegångarna i Moskva och stalinismens ultraopportunistiska politik i slutet av 1930-talet, och därför hade utvecklats i allmän trotskistisk riktning. Men frågan om anslutning till den trotskistiska världsrörelsen uppstod först efter andra världskrigets utbrott och efter att man brutit med det gamla LSSP:s pro-stalinistiska falang som leddes av Pieter Keuneman, som föredrog att samarbeta med den brittiska imperialismen under kriget och senare grundade Ceylons kommunistiska parti.

Denna första politiska uppskiljning resulterade i att den lilla gruppen trotskistiska intellektuella plötsligt befann sig i spetsen för den största arbetarorganisationen i landet. De tillämpade korrekt teorin om den permanenta revolutionen under de förhållanden som råder i Ceylon och tog djärvt ledningen i kampen för nationellt oberoende mot den brittiska imperialismen. De fick snabbt ett stort inflytande bland massorna, och blev ledare för den folkliga oppositionen först mot den imperialistiska regimen och sedan den "nationella" bourgeoisieens regim, en ställning som de haft i 25 år.

Partiet de ledde kan dock inte kallas "bolsjevikiskt". Det var heller inte ett massparti som kan jämföras med arbetarklassens masspartier i Europa eller andra delar av Asien. Karakteristiskt nog kunde LSSP skrapa ihop flera hundratusen röster, trots att antalet aktiva medlemmar aldrig översteg tusen. Det var ett parti som kombinerade vänstersocialistiska fackliga kadrer, revolutionära arbetare som hade fått klassmedvetande utan någon specifikt revolutionär marxistisk skolning, och några hundra äkta revolutionärt marxistiska kadrer. Den överväldigande majoriteten av den senare kategorin är idag medlemmar i LSSP(revolutionärerna). Majoriteten av de andra två kategorierna följde N.M. Perera och hans vänner på vägen mot koalition med en borgerlig regering.

Många politiska och organisatoriska drag vittnade om LSSP:s hybridkaraktär. Partiet hade aldrig haft ett teoretiskt organ på de singalesiska och tamilska språken, hade aldrig översatt huvuddelen av Trotskijs skrifter eller ens merparten av resolutionerna och besluten från Fjärde internationalens kongresser och andra ledande organ till dessa språk. Detta trots att de flesta av gräsrotterna och i stort sett hela proletariatet inte förstår några andra språk, även om engelska är allmänt utbredd bland befolkningens övre skikt, i synnerhet de intellektuella. Deltagande i den trotskistiska världsrörelsens politiska liv, framför allt dess interna politiska liv, förblev därför begränsat till en minoritet av revolutionära ledare.

På programmatisk nivå föddes partiet trotskistiskt och utvecklades i hård kamp mot det stalinistiska, senare chrusjtjovitiska, Ceylons kommunistiska parti. Kampen förkroppsligades i den ceylonesiska arbetarklassens två rivaliserande organisationer – LSSP och KP. Något socialdemokratiskt parti fanns inte på Ceylon. Partiprogrammet beskrev naturligtvis i stora drag korrekt de brister och svek som utmärkte den internationella socialdemokratin och reformismen i allmänhet, men det är viktigt att notera att till skillnad från avgränsningen från stalinismen, existerade avgränsningen från reformismen endast på ideologisk och litterär nivå, tillgänglig endast för en minoritet av partiets medlemmar. Dessa upplevde inte avgränsningen på ett fysiskt sätt genom en verklig kamp mot en rivaliserande organisation. Även om LSSP formellt sett var ett trotskistiskt parti fungerade det i själva verket på flera områden som ett vänstersocialdemokratiskt parti i ett relativt "välmående" halvkolonialt land; d.v.s. det framstod som de fattiga massornas viktigaste parti vid valen, och försåg fackföreningarna med dess huvudsakliga ledarskap.

Partimedlemskap var i grund och botten formellt, det handlade endast om att betala avgifter. Partikonferenser var medlemssammankomster där partiledarnas vältalighet snarare än nyktra

diskussioner om principer och erfarenheter stod på agendan. Fjärde Internationalen försökte envist få LSSP att anta den grundläggande principen om demokratisk centralism, med utgångspunkt från partikonferenser baserade på delegater som valts demokratiskt i avdelningarna. Efter år av motstånd accepterades slutligen principen – för att snart förvandlas till en parodi vid den avgörande konferensen 6-7 juni 1964, där kravet på att gå in en borgerlig regering lades fram. Konferensen kallades en ”delegerad konferens”, där delegater valdes på grundval av ... en delegat per medlem!

Medlemsrekryteringen genomfördes slumpmässigt, osystematiskt och, värst av allt, var inte inriktad på ungdomar som tillhörde arbetarklassen och fattigbönderna. Några av partiets fackliga ledare klagade bittert över att organiseringen av studiecirkel försumrades, vilka skulle ha kunnat locka hundratals unga militanta arbetare in i leden. En sådan försummelse tillät partiets opportunistiska högerflygel att blåsa upp medlemskapet i det avgörande ögonblicket med nya rekryter som saknade socialistisk skolning och klassmedvetande, många av dem med småborgerlig bakgrund.

Partiledningen

Partiledningen var inte homogen. Den bestod i själva verket av två falanger, en ledd av N.M. Perera och Philip Gunawardena som uppvisade småborgerliga nationalistiska böjelser och var opportunistisk redan från början, den andra, verkligt trotskistisk, leddes av en grupp kamrater kring Colvin R. de Silva, Leslie Goonewardene, Bernard Soysa, Edmund Samarakkody, Doric de Souza och Bala Tampoe. Relationerna mellan dessa två falanger var problematisk redan från början. En splittring inträffade på 1940-talet, när en *majoritet* av medlemmarna, under ledning av Philip Gunawardena och N.M. Perera, under en tid bröt sig loss från Fjärde internationalen, och de äkta trotskisterna bildade bolsjevik-leninistiska partiet under ledning av Colvin R. de Silva och Leslie Goonewardene.

Majoritetgrupperingens opportunistiska karaktär visade sig när dess parlamentsledamöter under 1947 vägrade att rösta mot det tillstånd av ”oberoende” som lämnade nyckelpositioner till den brittiska imperialismen. Splittringen läktes i juni 1950, men bara delvis. N.M. Perera och majoriteten av de som hade genomfört splittringen återförenades med det bolsjevik-leninistiska partiet. Under en tid höll Philip Gunawardena det så kallade ”gamla” LSSP vid liv, och mottog förstärkningar genom en ny splittring inom LSSP 1953. Slutligen gick han 1956 med i den första Bandaranaike-regeringen och upplöste det ”gamla” LSSP i MEP (*Mahajana Eksath Peramuna* – Förenade folkfronten).

Dessa brytningar har, trots delvisa återhämtningar, lämnat djupa ärr hos LSSP-ledningen. Med de gamla såren följde att känsligheten blev större av det faktum att även om de huvudsakliga krafterna hade föreenats kvarstod möjligheten av att en ny splittring kunde äga rum. Medan gruppen kring Colvin R. de Silva och Leslie Goonewardene blev partiets obestridda politiska ledare, blev N.M. Perera en ännu mer populär gestalt bland fackföreningar och massorna.

Frågan om att övervinna de gamla motsättningarna och att hindra allt som kunde framkalla en ny splittring med N.M. Perera blev en besatthet bland de viktigaste politiska ledarna. Politiken var i sig korrekt, eftersom enandet hade ägt rum på en principiell grundval och eftersom partiets verksamhet som helhet fortsatte i enlighet med trotskismens allmänna program. Det ödesdigra misstaget var att dessa viktiga politiska ledare inte sysslade med partiarbetet på heltid – de var deltidsarbetande ledare. (Under många år var en ständig anledning till missnöje bland partiaktivister att Colvin R. de Silva, partiets mest lysande teoretiker och en av de kraftfullaste talarna i hela Asien, som snabbt kunde ha byggt upp en mycket större mängd anhängare än N.M. Perera, fortsatte sin karriär som Ceylons ledande advokat i stället för att

ägna all sin tid åt partibygget.) Detta misstag ledde så småningom till en politisk vacklan inför hotet från Pereras systematiskt opportunistiska böjelser.

Det dialektiska inbördes förhållandet mellan de två tendenserna gick ännu djupare. N.M. Perera själv och de fackliga kadren som i allmänhet stod under hans ledarskap, var från början fyllda med respekt och beundran för den politiska briljansen och det revolutionära modet hos gruppen kring Colvin R. de Silva och Leslie Goonewardene. LSSP-ledningens uppbyggnad på denna friska grund – Pereras opportunistiska böjelser till trots – visade sig i sin bästa dager under *hartalen* (generalstrejken) i augusti 1953. LSSP-ledningen framträdde som en verkligt revolutionär grupp i spetsen för de upproriska massor som slogs på gatorna för såväl de fattiga massornas omedelbara materiella förbättringar som för ett socialistiskt störtande av den kapitalistiska regimen.

Men när några av ledarna för LSSP:s verkligt trotskistiska falang inte anpassade sitt vardagsliv för att få det att överensstämma med sina revolutionära övertygelser; när de misslyckades att helhjärtat hänge sig åt partibygget, när de började vackla i grundläggande politiska frågor, förlorade N.M. Pereras grupp förtroendet för den gamla partiledningen efter att under några år ha följt denna. Den bestämde sig att på egen hand ”gå in i politiken” och utveckla sin egen linje, med de katastrofala följder som visade sig vid konferensen 6-7 juni.

Det nederlag som drabbade trotskismen på Ceylon är således huvudsakligen historien om hur och varför Colvin R. de Silvas och Leslie Goonewardenes grupp förlorade ledningen över partiet genom sina egna svagheter och inre motsägelser, ett resultat som underströks när resolutionen som presenterades av Leslie Goonewardene, partiets generalsekreterare under drygt tio år, bara fick 10 % av rösterna i 6-7 juni-konferensen, och när tendensen som leddes av dessa kamrater slutade med endast en handfull anhängare.

Myten om ceylonisk ”exceptionalism”

Denna tragiska kollaps av en grupp verkliga revolutionärer, som i det förflutna hade visat stort hjältemod, stor djärvhet och äkta revolutionär hängivenhet¹, var dock inte det ”oundvikliga” resultatet av ogynnsamma omständigheter. Utvecklingen av den grundläggande motsättningen i LSSP:s karaktär var oundviklig, eftersom den motsvarade organisationens hybrida ursprung. Men det var inte oundvikligt att Pereras tendens skulle bli så stark som den blev och slutligen erövra majoriteten. Motsättningen kunde ha övervunnits med ett helt annat resultat om ledningen hade utfört sina tydliga skyldigheter. Vi har redan noterat de grundläggande organisatoriska svagheter som är uppenbara bland några av de bästa representanterna för gruppen (Leslie Goonewardene är ett undantag i detta avseende) som begränsade sig till ett *litterärt* och *ideologiskt* ledarskap, medan de lämnade över de faktiska dagliga sysslorna i det löpande partibygget åt ”aktivister” som tenderade att samlas kring N.M. Perera, partiets mest populära personlighet bland massorna. Denna ödesdigra svaghet på organisatorisk nivå kompletterades med uppträdandet av parallella felaktigheter på det ideologiska planet.

Colvin R. de Silva och Leslie Goonewardene var lysande marxistiska tänkare som har skrivit några av de bästa revolutionära pamfletterna i Sydostasien. De tillgodogjorde sig tveklöst de samlade grundläggande trotskistiska idéerna. Men samtidigt som de på ett kreativt sätt försökte tillämpa den revolutionära marxismens metod på de särskilda förhållanden som gällde det egna landet och dess massrörelser, begick de på Ceylons politiska arena en rad misstag som kan sammanfattas i formeln ”ceylonesisk exceptionalism”. De föresatte sig aldrig att

¹ Under kriget flydde några av LSSP:s ledare som satt fängslade för revolutionärt motstånd mot imperialismen, tog sig till Indien, och byggde där en trotskistisk organisation, Bolsjevik-leninistiska partiet i Indien [BLPI]. En av dem, Anthony Pillai, blev en allmänt känd fackligt ledare som nationell ordförande för den fackliga federationen Hind Mazdoor Sabha. Det måste dock sägas att allt eftersom han agerade mer och mer som en vänsterreformist, förebådade Anthony Pillais utveckling det opportunistiska förfallet hos delar av LSSP:s centrala ledning.

utveckla denna teori på ett systematiskt, organiskt sätt. Istället kom de att under femtiotalet omfatta den pragmatiskt, först omärkligt, utan att vara medvetna om vad som hände, innan de föll offer för logiken i dessa falska idéer och oemotståndligt drogs till slutsatser som de bara några år tidigare skulle ha fördömt med ett skarpt förakt.

Den första antydning till teorin om ”ceylonesisk exceptionalism” kom vid Fjärde världskongressen 1954 då LSSP-delegationen, under diskussionerna om teserna om ”Stalinismens uppgång och nedgång”, plötsligt kom med ett ändringsförslag som innebar att byta ut kravet på *frihet* för alla *arbetarpartier* under proletariats diktatur efter makterövringen, mot frihet för alla partier. I sin argumentation för detta häpnadsväckande ändringsförslag hävdade de, att det på grund av de exceptionella förhållanden på Ceylon skulle massorna där inte förstå någon annan ståndpunkt. De tillade att enligt deras uppfattning ”kan massorna inte ha fel”. De verkade tillfälligt ha glömt en av marxismens grundprinciper – att massorna ofta kan ha fel. (Massorna gjorde fel när de jublade vid arméernas avfärd till fronten i Europa för 50 år sedan; de hade lika fel när de hyllade koalitionsregeringen SLFP-LSSP på Ceylon för några veckor sedan.) Att resonera som de ceylonesiska kamraterna på Fjärde världskongressen innebar att de hade börjat *svansa efter massorna*, en farlig tendens som dessa kamrater skulle uppvisa i allt större utsträckning allteftersom tiden gick.

Naturligtvis fick den ändring som den ceylonesiska delegationen framförde inget stöd bland Fjärde världskongressens delegater, och de släppte frågan eftersom de inte var angelägna om att försvara denna ståndpunkt på kongressen.

En annan yttring av teorin om ”ceylonesisk exceptionalism” dök upp under förberedelserna för 1956 års allmänna val, en yttring som skulle återkomma vid varje efterföljande val. Uppfattningen var att under de ”exceptionella omständigheter” som råder på Ceylon kan ett revolutionärt parti vinna makten genom en sluten omröstning. Det var givetvis helt tillåtet att *i princip* delta i val som revolutionärt parti med massinflytande under slagordet: ”För en socialistisk LSSP-regering.” (Det är en helt annan fråga huruvida en sådan paroll var taktiskt korrekt; d.v.s. om det faktum att den överensstämde med det långsiktiga målet också måste passa in i den subjektiva bilden av situationen i massornas medvetande. Om man ser tillbaka kan man ifrågasätta om de ceylonesiska massorna någonsin såg en LSSP-regering som ett realistiskt alternativ till den borgerliga regeringen. Frågan om en övergångsform, en arbetar- och bonderegering, uppstår här.) Det var fel att för massorna antyda att makten kunde erövras, att kapitalismen faktiskt kunde störtas, enbart med hjälp av valmässiga medel. Det var lika dåligt, om inte värre, att LSSP-ledningen blev offer för sin egen propaganda och började tänka i termer av den ”parlamentariska vägen till socialismen”.

Parlamentsdeltagande

Återigen påstods att de ceylonesiska massorna under rådande omständigheter inte kan föreställa sig något annat sätt att vinna makten. Argumentet glömde inte bara möjligheten att skola massorna, det var heller inte helt korrekt i sak. De ceylonesiska massorna visade stor vilja att utöva utomparlamentarisk kamp under 1953 års *hartal*. De visade åter liknande vilja efter mordet på premiärminister Bandaranaike och den efterföljande krisen 1960. Och under arbetarkampens uppgång från 1962 och framåt fokuserades deras uppmärksamhet återigen huvudsakligen på *utomparlamentarisk* kamp. I sanning medförde sambandet mellan massornas parlamentariska illusioner och LSSP-ledningens parlamentariska illusioner och perspektiv, som hade börjat som en sorts svanspolitik, att det revolutionära partiet släpade

tillbaka massorna till parlamentet vid en tidpunkt då erfarenheten alltmer ledde deras uppmärksamhet mot direkta aktioner!²

En tredje yttring av ”ceylonesisk exceptionalism”, som i viss mening var inneboende i den tidigare ”parlamentariska vägen till socialismen”, visade sig 1960 under den kris som följde efter mordet på premiärminister Bandaranaike. Den ståndpunkt som då framfördes var inte bara att makten kan vinnas genom valurnorna och med parlamentariska medel, utan också att själva revolutionen kunde vara helt ”fredlig”, utan några som helst behov av defensiva militära förberedelser i kampen om makten. Denna teori byggde på antagandet att den borgerliga armén och polisen på Ceylon var så svaga att de inte skulle kunna ingripa aktivt i klasskampen. Det påpekades vidare att ”vänsterpartierna” åtnjöt stor sympati bland de väpnade styrkorna, LSSP bland lägre grader, och Philip Gunawardenas MEP bland underofficerarna.

Men verkligheten motbevisade brutalt denna teori om ”ceylonesisk exceptionalism”. I själva verket visade det sig vara en armékonspiration som låg bakom mordet på premiärminister Bandaranaike 1960! Förberedelser för en armékupp upptäcktes och förhindrades i sista stund 1962. Rykten om en planerad armékupp blev återigen vitt spridda under våren 1964 (detta medverkade till att inom LSSP bana väg för en koalition med SLFP!) Trots att deras antaganden på detta sätt vederlades drog LSSP-ledningen aldrig några lärdomar från vad som hade hänt och korrigerade aldrig tendensen till svanspolitik eller förhoppningen att Ceylon skulle visa sig vara ett ”undantag”.

Det kan vid första anblicken tyckas märkligt, att erfarna ledare och lysande marxister som Colvin R. de Silva och Leslie Goonewardene, som hade trasat sönder stalinisternas reformistiska illusioner om ”folkfronter”, om ”ny demokrati” (i Frankrike och Italien 1944-1947), om den parlamentariska vägen till socialismen, och som inte mindre effektivt hade kritiserat labour-regeringens eländiga prestationer under efterkrigstiden när den låtsades införa socialismen ”bit för bit” i Storbritannien utan att röra det borgerliga statsmaskineriet och den borgerliga armén, och enbart på basis av en majoritet i parlamentet – det kan tyckas märkligt att sådana kamrater, som var väl bevandrade i Lenins *Staten och revolutionen*, som år efter år hade föreläst om just detta ämne inom sitt eget parti, plötsligt kunde acceptera dessa tråkiga gamla illusioner om ”klassisk” reformism som redan hade skingrats så många gånger genom historiska erfarenheter. Därför är det korrekt att beteckna deras avvikelser från marxismen som ett fall av ”ceylonesisk exceptionalism”.

Den position som de antog var inte alls ett förkastande av den leninistiska teorin om staten, om nödvändigheten att förstöra den gamla borgerliga statsapparaten, att basera arbetarstaten på proletär demokrati i motsats till borgerlig demokrati, inte på ”parlament” utan på de

² Så sent som 23 augusti 1963 publicerade LSSP:s Politiska byrå följande bedömning av situationen och den ceylonesiska massrörelsens sinnesstämning:

”Under perioden som vi står inför finns det två generella utvecklingsmöjligheter. För det första, har vi frågan om massornas direkta kamp som leder till maktövertagande. Dagens masskamp har fortfarande ekonomin i sikte. Men vi lever i en tid av snabba förändringar, vilket innefattar ett kuppöversök från reaktionära krafter. Även om risken för en upprepning av ett sådant attentat från samma läger är osannolik, är det inte uteslutet att ett sådant attentat kan komma från annat håll ...

Den andra möjligheten är frågan om ULF [United Left Front, Förenade vänsterfronten] kommer till makten i ett parlamentsval. Detta är en möjlighet som kommer att bero på massrörelsens tillstånd vid tidpunkten för ett sådant val ... Om en sådan insats verkligen når framgång och en ULF-regering bildas så kommer massornas revolutionära mobilisering att underlättas enormt. LSSP, som inte tror att den socialistiska omvandlingen av samhället kan åstadkommas på annat sätt än genom massorna själva, kommer i en sådan situation, både genom sitt agerande inifrån ULF-regeringen och utanför, ta sig an massornas revolutionära mobilisering.”

I stället gick LSSP tio månader senare in i en borgerlig koalitionsregering med det uttryckliga målet att begränsa och förebygga ”industriella stridigheter!” Det är svårt att hitta ett snabbare och mer cyniskt skifte än den mellan resolutionen 23 augusti 1963 och LSSP-ledningens nuvarande koalitionspolitik!

arbetande massornas självstyrande kommittéer. Nej, de fortsatte att svära vid Marx, Engels, Lenin och Trotskij. De gjorde den skarpaste möjliga kritiska analys av folkfrontspolitiken och labour-regeringens politik efter kriget. De fortsatte att svära vid *Staten och revolutionen* och den ”permanenta revolutionen” ... och lade bara till att ”exceptionella” omständigheter i deras eget land råkade göra Ceylon till ett ”undantag” från den allmänna regeln.

Den ”nationella bourgeoisien”, bönderna och teorin om den permanenta revolutionen

Även om de var allvarliga så hade dessa tre exempel på ”ceylonesisk exceptionalism” relativt ”milda” följer jämfört med det fjärde. Detta gällde frågan om förhållandena mellan bönderna och bourgeoisien, bönderna och arbetarklassen, och det ömsesidiga förhållandet mellan de tre klasserna i ceylonesisk politik i allmänhet och ceylonesisk *revolutionär* politik i synnerhet.

Det är väl känt att bönderna spelar en nyckelroll under alla massrevolutioner i underutvecklade, koloniala eller halvkoloniala länder. Eftersom bönderna utgör den största delen av befolkningen är ingen folklig revolution möjlig i dessa länder utan ett bondeuppror. Så länge bönderna inte är i rörelse, kan arbetarklassen som minoritet inte försöka ta makten utan en stor risk att bli isolerad och krossad.

Detta är en grundläggande princip i Trotskijs teori om den permanenta revolutionen, och stalinisterna (liksom chrusjtjoviterna och maoisterna) talar antingen utifrån okunnighet eller ljuger medvetet när de förklarar att Trotskij var ”skyldig till att underskatta böndernas roll” i revolutioner i efterblivna länder. Det räcker med att citera följande stycke ur hans viktiga bok *Den permanenta revolutionen*:

”Inte bara den agrara, utan också den nationella frågan tilldelar bönderna – som utgör den överväldigande majoriteten av befolkningen i de efterblivna länderna – en utomordentlig plats i den demokratiska revolutionen. Utan en allians mellan proletariatet och bönderna kan den demokratiska revolutionens uppgifter inte lösas, inte ens ställas på fullt allvar.” (s. 182-183)

Medan teorin om den permanenta revolutionen erkänner böndernas nyckelroll i varje folklig revolution i underutvecklade länder, vill den också uppmärksamma det faktum att historiska erfarenheter har visat att bönderna *inte kan bygga egna oberoende politiska partier*. De kan verka antingen under den liberala nationella bourgeoisiens ledning eller under proletariatets ledning. Och eftersom den liberala nationella bourgeoisien är oförmögen att spela en revolutionär roll i imperialismens epok innebär det att ett proletärt parti måste lyckas vinna böndernas politiska lojalitet och leda revolutionen till seger genom att upprätta en arbetarstat; d.v.s. proletariatets diktatur, annars förblir bönderna under den nationella bourgeoisiens politiska ledning, vilket utesluter en seger (eller ingen revolution alls under vissa omständigheter).

”Oberoende av de första episodiska stadierna av revolutionen i de individuella länderna”, skriver Trotskij, ”är förverkligandet av den revolutionära alliansen mellan proletariatet och bönderna endast möjlig under det proletära avantgardets politiska ledning, organiserad i Kommunistpartiet. Detta innebär i sin tur att segern för den demokratiska revolutionen endast är möjlig genom proletariatets diktatur, att denna baserar sig på en allians med bönderna och först och främst löser den demokratiska revolutionens uppgifter”³ (s. 183)

³ Det förtjänar här att betonas att Trotskij uttryckligen fastslog att de första uppgifter som den permanenta revolutionen måste lösa naturligtvis är den demokratiska revolutionens uppgifter. Annars skulle en revolution i ett underutvecklat land inte vara permanent, d.v.s. en ständigt framåtskridande revolution, utan en tillfällig sådan. Detta är en påminnelse till alla de sektarister som kritiserar faktiska revolutioner för att de inte endast påbörjar vad de kan avsluta, det vill säga det fullständiga krossandet av den borgerliga staten och egendomen. (Detta och föregående citat är från svenska upplagan av *Den permanenta revolutionen*, utgiven av Partisanförlaget 1973.)

I förbigående konstaterar vi att efter oktoberrevolutionens erfarenheter, accepterade Lenin till fullo detta grundläggande tes i teorin den permanenta revolutionen, och fastslog om och om igen att bönderna antingen kämpade under proletarietets eller bourgeoisins ledning – en tredje väg, med ett ”oberoende” bondeparti, uteslöt han uttryckligen.⁴ Alla historiska erfarenheter har helt bekräftat denna teorins riktighet.

Behovet av ett jordbruksprogram

Nu är det nästan otroligt, men inte desto mindre sant, att kamrater som i nästan 30 år hade kämpat för att försvara riktigheten av teorin om den permanenta revolutionen i världsskala och särskilt i deras eget land, som hade omformulerat citatet ovan i hundratals föreläsningar, tal, artiklar och pamfletter samt i flera böcker⁵, blundade för just det som de hade talat och skrivit om när de ställdes inför det i sitt eget land! Ty LSSP-ledningens grundläggande, ödesdigra avvikelser från den revolutionära marxismen efter 1960 var just avhängig en *korrekt analys av klasskaraktären hos Sri Lanka Freedom Party och regeringen*, som främst baserade sig på de ceylonesiska bönderna.

Det förtjänar att anmärkas att LSSP alltid hade analyserat situationen på den ceylonesiska landsbygden på ett alltför knapphändigt sätt, med otillräcklig uppmärksamhet på de specifika problemen för byarnas fattiga. LSSP:s paroller och jordbruksprogram räcker alltså inte för att möta behoven hos dessa fattiga bybor. Utanför plantagerna – som sköts av landsbygdens *proletariat* och för vilka LSSP korrekt höjde parollen om *nationalisering*⁶ – är det sant att majoriteten av Ceylons jordbruksproducenter är oberoende småbönder vars levnadsstandard är högre än de mycket fattiga, genomsnittliga byinvånarnas levnadsstandard i t ex Indien, Pakistan, Indonesien, Vietnam eller Kina innan revolutionens seger.

Men det är också sant att det råder stor arbetslöshet och undersysselsättning i Ceylons byar, att den senaste folkräkningen avslöjade att en fjärdedel av byarnas familjer inte äger någon jord alls, och att en annan fjärdedel äger mindre än ett halvt tunnland, och att sedan självständigheten har den genomsnittliga skuldsättningen hos byarnas familjer mer än tredubblats och mer än 60 % av byarnas familjer är djupt skuldsatta. Sådana förhållanden har länge inneburit att det föreligger ett trängande behov av en detaljerad analys av jordbruksfrågan på Ceylon och att det är nödvändigt att utarbeta ett *omfattande program med övergångskrav för bönderna*, vilket partiet aktivt borde för fram inte bara under valkampanjer utan också i det vanliga rutinmässiga arbetet. Vi är säkra på att LSSP(r) på detta område kommer att kompensera för de långvariga bristerna och misslyckandena i det förflutna.

LSSP-ledningen hade ett i huvudsak pragmatiskt, valmässigt förhållningssätt till bönderna. Som ett resultat blev de obehagligt överraskade av SLFP:s seger 1956, och ännu mer av SLFP:s relativa stabilisering 1960. Det som hade hänt var dock en ganska vanlig ”valmässig” utveckling i ett relativt stabilt halvkolonialt land. Bourgeoisins och landsbygdens rikas traditionella parti, UNP (United National Party), hade blivit fullkomligt misskrediterat i de arbetande massornas ögon eftersom det gjorde bort sig i frågan om subventionering av ris (som ledde till *hartal* 1953), dess allmänna korrupktion och konservatism, dess band med den brittiska imperialismen, osv., osv.

Massorna ville ha en radikal förändring. Men trots att LSSP var högt ansett inom arbetarklassen hade det inte organiserat en systematisk offensiv för att vinna över bondemassorna till

⁴ Se till exempel Lenins tal vid tredje allryska fackföreningskongressen den 7 april 1920.

⁵ Se bland annat i K. Tilaks utmärkta bok: *Rise & Fall of the Comintern*, kapitlet om den kinesiska revolutionen 1925-27, kapitlet om den spanska revolutionen, etc.

⁶ Det bör tilläggas att före den kubanska revolutionen var LSSP det enda partiet med massinflytande i ett halvkolonialt eller kolonialt land som konsekvent kämpade för nationalisering istället för distribution av plantagemark till jordlösa bönder.

sitt eget program för en revolution på landsbygden. Kort sagt saknade partiet det nödvändiga programmet för en genomgripande jordreform. Följaktligen kunde den "nationella" bourgeoisie genomföra en traditionell manöver. Den delade upp sina egna styrkor i "konservativa" och "liberala" falanger, och gick senare in i valet med en oppositionell plattform, bestående i huvudsak av *politiska* reformer (progressiv ersättning åt de fattiga, viktiga poster inom lokal och nationell offentlig förvaltning åt den singalesisk-talande småbourgeoisien), och kunde därigenom vinna ett överväldigande stöd bland landsbygdens småbourgeoisie och bönder.

Ingen skolad marxist kan dock betvivla att SLFP i huvudsak var ett *borgerligt* parti; d.v.s. tillhörde den "nationella" bourgeoisie "liberala" falang. Det var borgerligt inte bara genom sitt ursprung (grundaren W.R.D. Bandaranaike hade varit en av de främsta ledarna för UNP under många år) och program, utan framför allt i sin politiska praktik: borgerlig egendom och borgerlig "lag och ordning" försvarades under SLFP-regeringen precis som under UNP-regeringen. Vilken av de två regimerna som var mest korrupt är knappast värt att diskutera.

Och om detta verkade självklart för alla marxister borde det ha varit tusen gånger mer uppenbart för alla *revolutionära* marxister; d.v.s. för varje trotskist, som efter att grundligt ha tillägnat sig teorin om den permanenta revolutionen visste att ett "oberoende" bondeparti naturligtvis aldrig har visat sig någonstans, inga undantag är kända, inte ens på Ceylon, och att även ett parti vars medlemskap som till 99 % består av bönder objektivt kommer att agera såsom ett den *liberala nationella bourgeoisie*s parti under ledning av den återstående procenten medlemmar som tillhör medelklassens övre skikt och bourgeoisie, såvida det inte på ett magiskt sätt förvandlas till ett arbetarparti. Såvitt vi vet skulle även N.M. Perera tveka att kalla SLFP för ett proletärt parti ...

Från vacklande till kapitulation

Riskerar inte ett revolutionärt parti att bli "isolerat" om det förblir fientligt inställt till en liberal-borgerlig "new deal" som samtidigt möter våldsamt motstånd från den konservativa reaktionen? Föreligger det inte t o m en risk för militärkupp? Naturligtvis, "risken" finns. Inte oväntat upptäckte bolsjevikerna att de "isolerades" under de första dagarna efter april 1917 då de, under Lenins påtryckningar, kom ut i kraftig opposition mot den "provisoriska regeringen". Detta var också anledningen till varför den trotskistiska oppositionen mot folkfrontsregeringen i Frankrike i juni 1936, för att inte tala om den trotskistiska oppositionen mot folkfrontsregeringen i Spanien, som mötte en öppen militär attack från fascisterna, åtminstone i början, varken var lätt eller "populär". Men motstånd av detta slag är själva kärnan i leninismen, i bolsjevismen, i den revolutionära marxismen.

Naturligtvis innebär detta inte att ett revolutionärt arbetarparti kommer att använda *samma metoder och samma språk* mot en liberal-borgerlig regering, som stöds av folkmajoriteten, och en konservativ, reaktionär eller fascistisk regim, som folket hatar och föraktar. Det behöver inte ens innebära att det är omöjligt att erbjuda en *enhetsfront* till en sådan regim mot reaktionens eller imperialismens angrepp (som bolsjevikerna erbjöd Kerenskij mot Kornilov, och som skulle vara riktigt att erbjuda SLFP på Ceylon mot en militärkupp eller mot "repressalier" som utförs av USA-imperialismen till försvaret för oljetrusterna).

Men förutsättningarna för en sådan *enhetsfront* är välkända: partiets strikta politiska och organisatoriska oberoende, att beslutsamt marschera *separat* medan man slår till gemensamt, envisa ansträngningar i att varna och lära massorna om det liberal-borgerliga SLFPs fullkomligt ineffektiva och otillräckliga politik för att stoppa reaktionen, kontinuerlig propaganda mot imperialismen och kapitalismen och för genuint socialistiska lösningar.

Framför allt, att på inga villkor dela minsta ansvar för den liberal-borgerliga regimens bankrutt (vars bankrutt är *reaktionens viktigaste pådrivare!*), att på inga villkor gå in i *någon*

koalition med bourgeoisieens ”vänsterflygel”, att på inga villkor avstå från ständig propaganda – och om möjligt och nödvändigt, agitation – till förmån för en arbetar- och bonderegering som, beroende på Ceylons konkreta villkor, bara kan vara en regering bestående av arbetarpartier med ett socialistiskt program.

Dynamiken hos en sådan till en början ”impopulär” ståndpunkt är välkänd. Relativt snart försvinner den smekmånadslika glädjen över den påstådda ”vänstersegern”, allteftersom erfarenheten visar massorna att föga har förändrats i den ekonomiska och sociala situation de möter. De börjar inse att något mycket mer radikalt behövs. Den ursprungliga ”popularitet” som regeringen åtnjöt förändras till något helt annat. Och om den revolutionära oppositionen har betett sig korrekt, har följt en korrekt politik, växer sedan den egna populariteten dag för dag, eftersom den erbjuder en *alternativ regeringslösning*, med ett alternativt program, till den ”liberala” regimens bankrutt.

Händelsena på Ceylon är inget undantag i detta avseende. Inför det allmänna valet 1960 betonade LSSP-ledningen den ständigt växande impopulariteten hos SLFP-regeringen, som 1956 hade varit så populär. På samma sätt betonade LSSP-ledningen under 1962-63 mycket skarpt att SLFP-regeringen hade blivit helt bankrutt. Dokumentet som utarbetades av LSSP:s *majoritet* och som överlämnades till KP och MEP för bildandet av Förenade vänsterfronten [United Left Front] 7 juli 1963, börjar med följande mening:

”Frontens första uppgift är att mobilisera massorna i de egna organisationerna och bakom fronten i en kampanj som ska inriktas på följande krav *mot det bankrutta SLFP och den kapitalistiska reaktionen.*” (Min kursivering.)

Formell koalition

Det är närmast otroligt att mindre än ett år efter den meningen skrevs – ett år med en stadig *nedgång* i SLFPs popularitet och röststöd – kom samma kamrater i LSSP:s majoritet, med viss uppbackning av Colvin R. de Silva och Leslie Goonewardene, fram till slutsatsen att det, efter att man under flera månader hade nått allt större framgångar genom att använda utomparlamentariska metoder mot en bankrutt borgerlig regering, nu blev nödvändigt ... att ansluta sig till det bankrutta partiet i parlamentet och regeringen!!!⁷

De traditionella trotskistiska ståndpunkterna hos det ”gamla gardet” inom LSSP-ledningen ifrågasattes för första gången omedelbart efter valet 1956. När de betraktade bönderna huvudsakligen som en väljarkategori, blev en del av LSSP-ledningen vederbörligen imponerad av SLFPs jordskredsseger som ett alternativ till UNP. En grupp f.d. trotskister under Philip Gunawardena kapitulerade fullständigt till den liberala bourgeoisie och gick med i koalitionsregeringen. (De stod för några reformer till förmån för småbönderna – risfältslagen – men blev samtidigt en spjutspets för den småborgerliga reaktionära chauvinismen som riktades mot den tamilska minoriteten. Detta splittrade det ceylonesiska proletariatet – huvuddelen av plantagearbetarna, den viktigaste delen av proletariatet, var av tamilskt eller indiskt ursprung.) LSSP visade själv tecken på vacklan genom att föra fram förslag om ”lyhört samarbete” med den borgerligt liberala Bandaranaike-regeringen. Men när rasupploppen bröt ut, när chauvinismen hos de rasande småborgerliga elementen som stödde W.R.D. Bandaranaike hotade proletariatets och landets enhet, och när SLFP:s högerflygel samlade tillräckligt tryck för att få Philip Gunawardena utkastad ur regeringen, då radikaliserade LSSP skarpt sin håll-

⁷ Så sent som 21 mars 1964 rapporterades att Colvin R. de Silva under en gigantisk United Left Front-möte på Galle Face Green i Colombo ska ha sagt ”att en sak stod klar från händelserna under den senaste tiden ... att regeringen var bankrutt ekonomiskt, politiskt och i alla andra avseenden.” Men bara några veckor senare stödde han ståndpunkten att alla arbetarpartier borde ... gå in i den bankrutta regeringen. Han gjorde det i stället för att uppmana de arbetande massorna att ersätta den bankrutta regeringen med en äkta socialistisk regering, med ULF, som baserar sig på ett genuint socialistiskt program.

ning och bekämpade tappert SLFP:s undantagstillstånd. Detta var den positiva sidan av dess svanspolitik. Varje gång arbetarna gick till handling gjorde LSSP-ledningen en ny vänstersväng.

Den traditionella trotskistiska ståndpunkten som är emot samarbete med den liberala bourgeoisie ifrågasattes återigen 1960. Efter Fru Bandaranaikes oväntade valseger beslutade sig LSSP för att rösta för ”trontalet” och budgeten; d.v.s. ge parlamentariskt stöd till en kapitalistisk regering. Ett förslag från N.M. Perera om att gå in i en koalition med SLFP förkastades av bara med en knapp majoritet. Ett stort steg hade tagits från vacklan till förräderi. Men återigen räddade den ceylonesiska arbetarklassen LSSP-ledningen tillfälligt från vanära. Efter att en kort tid ha satt sitt hopp till Fru Bandaranaikes regering slog arbetarna in på den ekonomiska kampens väg. Detta ledde så småningom, för första gången i den ceylonesiska arbetarrörelsens historia, till upprättandet av en gemensam fackföreningskommitté – under LSSP:s ledning – som plantagearbetare också gick med i och som representerade nästan en miljon organiserade arbetare. Under intryck av dessa händelser drevs LSSP-ledningen till att huvudsakligen välja den utomparlamentariska kampens väg, vilket innebar en kamp om *makten*⁸ och att arbetarpartiernas Förenade vänsterfront uppfattades som ett *regeringsalternativ*. (Resolutionen från LSSP:s politbyrå 23 augusti 1963 deklarerade att ”mobilisering av massorna i kamp är nödvändig om en Förenad vänsterfrontsregering ska bli verklighet.”) Detta innebar en skarp vänstersväng jämfört med inställningen under 1960-61.

Men under dessa deklARATIONERS yta hade partiledningen genomgått den grundläggande förändring som skildras ovan. Pereras grupp hade slitit sig loss från den ”politiska kontrollen” som innehades av Colvin R. de Silvas och Leslie Goonewardenes tendens, och hade börjat ”leka politik” på egen hand. En sådan politik kunde bara vara av en ytterst opportunistisk, reformistisk typ. Våren 1964 övergav N.M. Perera lättsinnigt samma Förenade vänsterfront som han hade kämpat så starkt för nio månader innan, och påbörjade plötsligt hemliga förhandlingar med SLFP om bildandet av en koalitionsregering. Vägen från vacklan till kapitulation fullbordades när LSSP:s majoritet, som 1960 fortfarande avhållit sig från att rättfärdiga fascinationen för SLFP, denna gång följde Perera mot det bittra slutet ...

Försöket att hitta några ”tidigare likartade fall”

För dem som hela livet hade kämpat mot en stalinistisk folkfrontspolitik var det inte så lätt att över en natt överge sina tidigare ledord och ersätta dem med det de tidigare hade avvisat som fördummande gift. Det gnagande samvetets röst måste stillas. Rationaliseringar behövdes för vad som egentligen bara var en ny, ömklig upplaga av ett gammalt och välbekant förlopp – allmän, ordinär kapitulation. (Kamrat Karalasingham har dragit en utmärkt parallell mellan Lenins anklagelse mot regeringens klassamarbete i Ryssland och det senaste exemplet på ceylonesisk mensjevism. Se hans artikel ”Analysis of the SLFP-LSSP Coalition” i *World Outlook*, Vol. 2, No. 26, 26 juni 1964.) Rationaliseringarna inbegriper två begrepp:

⁸ Se resolutionen från LSSP-konferensen 20-22 juli 1962 som säger:

”Den kommande kampen kommer inte föras mot någon särskilt åtgärd från SLFP-regeringens sida, utan mot hela SLFP-regeringens politik, särskilt när det gäller löner och skatter. Det kommer att bli en kamp som, även om den i början verkar ha som mål att tvinga SLFP-regeringen att ge upp olika åtgärder, genom sin utveckling snabbt kommer den nå den punkt där nödvändigheten av att byta ut själva SLFP-regeringen mot en regering som motsvarar massornas krav kommer att göra sig påmind. Med andra ord kommer kampen redan från början att tendera att sätta maktproblemet på dagordningen.

När partiet förbereder massorna för direkt kamp kan det inte föra fram paroller som föreskriver en lösning på regeringsproblemet främst på parlamentarisk väg och på parlamentarisk nivå. Varje sådan paroll skulle dämpa massornas initiativ och tendera att avleda massorna själva från direkt aktion.” (*Quatrième Internationale*, No. 17, december 1962, s. 63.) [I avsaknad av den ursprungliga texten har denna översättning gjorts om från den franska.]

1. ”Tidigare likartade fall” av ”koalitioner” som har lett till ”segerrika socialistiska revolutioner” i Östeuropa, Kuba och Algeriet;
2. SLFP-LSSP-regeringens ”vedertagna program”.

Uppkom ”koalitions”-regeringar i de flesta östeuropeiska länder efter andra världskriget? Ja, det gjorde det. Ledde dessa ”koalitions”-regeringar till att kapitalismen störtades? Ja, det gjorde det. Men vilken var dessa ”koalitioner” verkliga natur? Den *faktiska statsmakten* (”staten är, i sista hand, en samling beväpnade män”) vilade inte längre i händerna på den lokala kapitalistklassen eller den utländska imperialismen. Den var *i händerna på den sovjetiska armén* och dess lokala KP-agenter (i fallet Tjeckoslovakien kallades arbetarklassen, delvis beväpnad och under kommunistpartiets strikta kontroll, också in). I Jugoslavien var den verkliga statsmakten redan i händerna på det jugoslaviska KP och den kommunistiska armén som just hade lett ett långt inbördeskrig till ett segerrikt avslut, och slutförde en äkta, om än byråkratiskt förvrängd, social revolution.

Med andra ord var fallen i Östeuropa mellan 1945 och 1948 *precis motsatsen* till de ”klassiska” koalitionerna mellan företrädare för arbetarpartier och bourgeoisien. I de ”klassiska” fallen satt arbetarpartierna företrädare i koalitionsministären som *kapitalismens fångar*, eftersom det var den kapitalistiska byråkratin som styrde ekonomin och staten. I de östeuropeiska ”koalitions”-ministärerna blev företrädarna för återstoden av bourgeoisien *den sovjetiska byråkratins fångar*, eftersom det var denna byråkrati, dess armé och dess lokala agenter som kontrollerade ekonomin och statsmakten. ”The proof of the pudding is in the eating” (Man prövar puddingen genom att äta den), och den verkliga naturen hos dessa regeringar visar sig i allmänhet genom vad som händer med de olyckliga fångarna i koalitionen. När de upphör att vara användbara för den verkligt dominerande sociala kraften, försvinner alla deras illusioner om att ha del i ”makten” genom att de helt enkelt sparkas ut. De upptäcker ofta att gallren i deras förgyllda bur i koalitionen plötsligt förändras till galler i ett mycket verkligt fängelse. Detta var Scheidemanns och Herman Müllers öde i Tyskland, Léon Blums i Frankrike, Thorez’ och några av hans medarbetares i Fjärde franska republiken. Detta var de borgerliga ministrarnas öde efter 1948 i Östeuropa.

Bildades koalitionsregeringar i början av de kubanska och algeriska revolutionerna? Ja, koalitionsregeringar bildades. Lyckades de hindra kapitalismens störtande? I fallet Kuba, absolut inte. I fallet Algeriet har det sociala utfallet ännu inte avgjorts, men den tillfälliga koalitionen mellan Ben Bella och Ferhat Abbas hindrade åtminstone inte *revolutionen* från att gå framåt och störta den borgerliga staten.*

Bortom koalitioner

Varför stoppade inte koalitionen revolutionens seger på Kuba? Därför att den *upplöstes* i det avgörande ögonblicket. När den kubanska *revolutionen* nådde den punkt då det var absolut nödvändigt att nationalisera de stora godsen och bryta upp det utländska imperialistiska och *inhemska* kapitalets järngrepp över jordbruket, lämnade samtliga företrädare för den ”nationella” bourgeoisien regeringen eller blev utsparkade. De gick över till kontrarevolutionens läger, vilket återigen bekräftar en annan grundläggande förutsättning i teorin om den permanenta revolutionen, d.v.s. att den borgerliga demokratiska revolutionens grundläggande uppgifter i efterblivna länder, under imperialismens epok, inte kan genomföras under den ”nationella” bourgeoisiens ledarskap, eller ens tolereras av denna, utan kräver en *proletär* revolution och upprättandet av en arbetarstat som en nödvändig förutsättning. Och som Trotskij många gånger påpekade är en radikal jordreform just den borgerligt-demokratiska revolutionens mest grundläggande uppgift.

* I fallet Algeriet slutade det med att Ben Bella störtades och Algeriet gick den kapitalistiska vägen. – Red

Med andra ord är en koalitionsregering inte ett absolut hinder för kapitalismens störtande, varken när det handlar om en *bluff*koalition (när de borgerliga ministrarna är fångar, eftersom de redan har förlorat all verklig ekonomisk och statlig makt till sin klassfiende) eller när det handlar om en fas som *övergår i revolutionens utveckling*.

Är det inte uppenbart att det under dessa förhållanden inte finns något som helst berättigande att ursäkt koalitionen på Ceylon med hänvisningar till sådana ”tidigare likartade fall”? Ceylon ockuperas inte av den sovjetiska armén. Den ceylonesiska bourgeoisien har inte blivit fråntagen makten genom ”militär-byråkratiska” medel. Fru Bandaranaike tynar inte bort under herrarna Pereras, Moonesinghes och Cholmondeley Goonewardenes ”fångenskap”. Den ekonomiska och statliga makten ligger fortfarande helt i händerna på den ceylonesiska bourgeoisien, för att inte tala om i den brittiska imperialismens starka grepp. Det finns inte den ringaste likhet med exemplen i Östeuropa 1945-48.

Vad beträffar den andra liknelsen, så kan tyvärr ingen än så länge peka på revolutionära händelser på Ceylon som på något sätt är jämförbara med Kuba eller Algeriet. Ingen spontan ockupation av fabriker och gods utförda av arbetare och fattigbönder har inträffat. Vi står inte inför ett panikartat försök från den liberala bourgeoisien att hänga med, om det så handlar om att åka snålskjuts på en revolutionär regering, i kölvattnet av ett kraftfullt massuppror. Vi står inte inför en grupp LSSP-ledare som bestämt sig för att driva en sjudande revolution vidare till varje pris tills den når en fullständig brytning med imperialismen och exproprierar de besuttna klasserna, även om det innebär att koalitionsregeringen måste sopas bort. Tvärtom är verkligheten den att en liberal borgerlig regering just har lurat in arbetarklassens ledande parti i en koalition för att *förhindra* ett uppsving för massrörelsen, i syfte att *undertrycka* massaktioner, för att stoppa hotet om en möjlig revolution. Och majoriteten av LSSP-ledningen visade ingen som helst vilja att bryta upp någon koalition som står i vägen, utan avslöjade sin skamliga iver att delta i en sådan koalition på de borgerliga herrarnas villkor. Alla hänvisningar till de kubanska och algeriska revolutionerna är därför lika opassande som hänvisningarna till Östeuropa. Det vi faktiskt ser är ett klassiskt fall av klassamarbete i en koalitionsregering för att ”lura arbetarna, splittra dem och göra dem maktlösa”, som Lenin så träffande uttryckte det.*

Återigen, man provar puddingen genom att äta den. De tillfälliga ”koalitionernas” verkliga natur i Östeuropa och på Kuba visade sig genom sin övergående karaktär och av de socioekonomiska resultat som blev uppenbara efteråt: expropriering av bourgeoisien, brytning med imperialismen, krossande av den borgerliga staten, armén och polisen, långsam framväxt av en statsapparat med kvalitativt annorlunda karaktär. Om det, till allas förvåning, skulle visa sig att en jämförbar process kommer att ske inom den närmaste framtiden på Ceylon, ska vi naturligtvis ödmjukt erkänna att vi hade fel och att denna koalition trots allt bara var en övergående fas i en intensifiering av den ceylonesiska revolutionen. Men vi märker att ingen i LSSP-ledningen, ingen överhuvudtaget, har vågat utslunga den utmaningen mot dem som anklagar dem för förräderi.

Tvärtom har de bara, på ett skuldmedvetet sätt, utlovat några få eländiga reformer (*rådgivande* arbetarkommittéer inom den statliga industrin, sådana som Winston Churchill införde i brittiska fabriker för nästan 25 år sedan!) som inte på minsta sätt hotar den kapitalistiska egendomen och den borgerliga staten. När den verkliga revolutionen bryter ut på Ceylon kommer orsaken säkerligen *inte* vara följden av någon inspiration från denna regering, utan resultatet av ett massuppror *mot* denna regering eller den reaktionära regim som den banar väg för.

* Lenin, *Revolutionens lärdomar*, aug-sept 1917 – Red

Vem är ansvarig för revisionismen?

Medan LSSP-ledningen i sina rationaliseringar använder ”liknelser” med Östeuropa, Kuba och Algeriet för att ursäkta kapitulationen inför den liberala bourgeoisien, använder sig vissa sekteristiska kritiker av Fjärde internationalen av samma argument – en ytterst talande parallell! – för att döma den världsomspännande trotskistiska rörelsens ställningstagande gentemot Östeuropa, Kuba och Algeriet. Det sorgligaste fallet är Healy som huvudsakligen utgår från en medveten lögn⁹, och ser det ”logiska” resultatet av vår påstådda ”revisionism” på internationell nivå i LSSP-ledningens förräderi. Om man menar att en ”småborgerlig nationalist” som Fidel Castro kan göra revolution och skapa en arbetarstat, säger Healy, då drivs man logiskt till ståndpunkten att detta också kan ske genom en koalition med fru Bandaranaike. Metoden att argumentera utifrån analogier, oavsett om de används av opportunisterna på Ceylon eller av ultravänstern i Storbritannien, förnedrar den marxistiska dialektiken till skolastik och rena ordklyverier.

Healys ståndpunkt saknar emellertid till och med inre logik. Efter att ha levererat sin ”förkrossande attack” mot ”revisionisterna” blir han genast föremål för en ännu mer förkrossande attack från herrarna Shachtman, Tony Cliff och kompani, som med rätta kräver mer noggrannhet från honom och med lika stor rätt anklagar honom för att vara den största ”revisionisten” av alla; för erkänner inte Healy att de östeuropeiska arbetarstaterna hade uppkommit *utan vare sig revolutionära partier eller revolutioner!* Är inte Healy därför logiskt ansvarig för Pereras svek? När man, som Healy gör, erkänner att kapitalismen kan störtas utan ett revolutionärt parti, utan en revolution, och efter en koalition med den inhemska bourgeoisien, som han säger var fallet i Polen, Tjeckoslovakien, Ungern, Bulgarien, Rumänien, Albanien och Östtyskland, hur kan man då konsekvent utesluta möjligheten att kapitalismen kan störtas på Ceylon utan en revolution, helt enkelt genom en koalition med fru Bandaranaike?

En hel kö med sofister som törstar efter hämnd bildas nu. Herrarna Shachtman, Tony Cliff och kompani hamnar själva under Bordigas och andra ultravänsteristers förkrossande attack:

”Ni är inte emot enhetsfronten ’i princip’, eller hur? I så fall är ni, Healy, Shachtman, Cliff och *tutti quanti*, ansvariga inte bara för Pereras svek, utan också för de franska och spanska folkfronternas förräderi och för all opportunistisk från de kommunistiska partiernas sida under de senaste 30 åren.”

De hävdar att alla dessa förräderier var den logiska följderna av den grundläggande revisionismen som uppstod vid Kommunistiska internationalens tredje kongress, där det beslutades att så kallade ”enhetsfronter” med opportunistiska arbetarpartier var en tillåtlig taktik. Vi råkar veta, hävdar de, att Lenin vid Kommunistiska internationalens första och andra kongress, själv sade att dessa opportunistiska arbetarpartier i verkligheten objektivt är borgerliga partier, i själva verket det bästa och viktigaste stödet som den borgerliga staten och den borgerliga privategendomen kan ha under ett arbetaruppsving. Därför är varje ”enhetsfront” med sådana parter skamligt revisionism och förräderi. När man har överseende med sådant förräderi,

⁹ I *The Newsletter* 4 juli 1964 hävdar Healy, generalsekreterare för Socialist Labour League (Storbritannien), att Fjärde internationalens Förenade sekretariat stödde Leslie Goonewardenes och Colvin R. de Silvas ”center”-ståndpunkt, som krävde en koalition mellan Förenade vänsterfronten och det borgerliga SLFP. Sanningen är att Förenade sekretariatet konsekvent motsatte sig ”center”-gruppens ståndpunkt och ställde parollen om en regering bestående av arbetarpartier mot varje tanke på en koalition med ett borgerligt parti. I *The Newsletter* 11 juli 1964 påstår Healy igen att Förenade sekretariatet ”förespråkade stöd för Leslie Goonewardenes och Colvin de Silvas centristiska falang... ända fram till omröstningen vid LSSP:s konferens 7 juni”. Detta är en ren förfälskning. Från det ögonblick som Förenade sekretariatet fick kännedom om Pereras hemliga förhandlingar krävde det enträget att de trotskistiska ståndpunkterna strikt skulle försvaras, d.v.s. att alla slags koalitioner med det borgerliga SLFP skulle förkastas. Detta inkluderade varje ULF-koalition med SLFP längs den linje som förespråkades av Leslie Goonewardene och Colvin R. de Silva. De dokument som är på gång att publiceras, kommer att avslöja Healys skändliga försök att pådyvla Fjärde internationalens Förenade sekretariat ”center”-grupperingens ståndpunkt.

sammanfattar de i triumf, blir den logiska följderna att man sviker sig själv fullständigt genom att gå in i en koalitionsregering med dessa eller något annat borgerligt parti.

För att göra en lång historia kort, är Bordiga själv inte utan synd. Hans ”revisionism” drabbas av en förkrossande attack från anarkisterna. De påpekar att den yttersta källan till alla brott och förräderier som begås av alla opportunisterna inom arbetarrörelsen är den ursprungliga synden att ”acceptera idén om staten”. När man går med på argumentet att arbetarna måste erövra statsmakten, märker man att nästa steg är att godta uppfattningen att en majoritet måste vinnas. För att vinna en majoritet måste man ta hänsyn till åsikter som förfäktas av opportunistiska element bland massorna. När man börjar böja huvudet på detta sätt är det ett enkelt första steg att förhandla med och sedan alliera sig med politiska partier som representerar dessa konservativa element. Man blir därmed hopplöst revisionistisk. När man accepterade idén om att erövra statsmakten var man redan på väg mot en koalition med bourgeoisien. Det var faktiskt idén om att erövra statsmakten som var orsaken till Pereras kapitulation. Därför är Perera, Cannon, Healy, Shachtman, Cliff och Bordiga enligt de äkta anarkisterna bara en reaktionär revisionistisk massa ...

Den sociala revolutionen grundvalar

Är det så svårt att reda ut detta ordklyveri? En social revolution innebär att ersätta ett produktions sätt med ett annat, en klass' ekonomiska, sociala och politiska makt med samma makt för en annan klass. I historien kan detta i allmänhet endast genomföras om den revolutionära klassen leds av ett revolutionärt parti. Under onormala omständigheter – och särskilt om den tidigare försvagats till det yttersta av krig och uppror – kan dock en härskande klass också störtas utan ett sådant parti. Detta är inget nytt fenomen; det är lika gammalt som Paris-kommunen, och det erkändes och noterades noggrant av Leo Trotskij i just *Övergångsprogrammet*, som Healy viftar på samma sätt som en protestantisk präst viftar med Den heliga skrift, och noga undviker att citera de stycken som inte passar hans sekteristiska politik.¹⁰

Vad ska revolutionära marxister göra? Förneka sanningen? Försvara den fantastiska idén att den kubanska bourgeoisien idag politiskt sitter vid makten (när dess statsapparat har förstörts fullständigt, när dess armé totalt har krossats, när den kubanska staten, i betydelsen ”beväpnade människor”, är det beväpnade proletariatet och fattigbönderna)? Hävda att produktions sättet på Kuba fortfarande är kapitalistiskt (när inte bara näringslivet, kommunikationer, bank-systemet och partihandeln nationaliserats till 100%, utan även jordbruket socialiserats till 70%; d.v.s. när socialiseringen av produktionsmedlen i själva verket är *mer framskriden än i Sovjetryssland 10 år efter oktoberrevolutionen*)? Borde sådana fakta förnekas av rädsla för att falla för frestelsen, den verkligt ”drivande kraften” hos sekterismen, som Trotskij helt riktigt förklarade? Tänk på den fullständigt hallucinatoriska karaktären hos Healys ståndpunkt: Han hävdar att arbetarstater skapades *utan någon revolution* i Rumänien, Bulgarien, Polen, ja t o m i Östtyskland, där arbetarklassen var fullständigt krossad och inte ens för ett ögonblick utövade någon form av ”makt”. Han anför att nationaliseringen av produktionsmedlen är det eldprov som bevisar att arbetarstater har upprättats. Men han hävdar att på Kuba, där nationaliseringen av produktionsmedlen inträffade *samtidigt som och som en följd av en verklig revolution*, den djupaste och folkligaste sedan 1917, djupare och mer folklig än den spanska revolutionen, genom att i en enad aktion dra med uppemot 70 % av befolkningen, som

¹⁰ ”Man kan emellertid inte i förväg bortse från den teoretiska möjligheten att de småborgerliga partierna, inklusive stalinisterna, av helt exceptionella omständigheter (krig, nederlag, ekonomiskt sammanbrott, massornas revolutionära tryck) kan drivas att gå längre än de själva önskar på vägen mot en brytning med bourgeoisien. Hur som helst kan det inte råda någon tvekan om en sak: även om denna högst osannolika variant skulle bli verklighet någon gång och någonstans och en arbetarregering i den ovan nämnda betydelsen verkligen skulle bildas, då skulle den bara utgöra en kort episod på vägen mot den verkliga proletära diktaturen.”(*Övergångsprogrammet*, s. 26, Röda Rummet, 1977.)

upprättade kommittéer med två miljoner medlemmar ur en befolkning på sju miljoner, med arbetare som i flera år nu har utövat verklig makt på många områden, i många former och i många fabriker, där finns det *inte* en arbetarstat utan bara en variant av ... borgerlig makt!

Vi bryr oss inte om att dela några sådana synvillor. Enligt vår mening börjar marxismen med en noggrann kritisk analys av verkligheten och sitt eget samband med denna, och offrar aldrig sanningen för någon formels skull som därmed skulle omvandlas till en pedantisk dogm. Ur marxistisk synpunkt går det inte att undvika att erkänna att kapitalismen under vissa exceptionella omständigheter *kan* störtas utan att ett revolutionärt marxistiskt parti först har bildats – t o m utan ett föregående bildande av sovjeter. Samtidigt som man erkänner något som har bekräftats av verkligheten själv är det nödvändigt att fastslå de exakta orsakerna som gjorde det möjligt, och därigenom styrka den teoretiska slutsatsen att det bara kan hända i *undantagsfall*, inte som regel, och framförallt inte kan tillämpas på imperialistiska länder där bourgeoisien fortfarande är mycket stark, ekonomiskt såväl som socialt.¹¹ En sådan analys, som är långt ifrån ”revisionistisk”, stärker och berikar den revolutionära teorin, därför att marxister måste börja med att förstå och acceptera verkligheten för att kunna förändra den. Att bara upprepa formler på ett papegojliknande sätt dömer en gruppering till ödet hos en politiskt bankrutt sekt som *aldrig* kan vinna ledarskapet över massorna och *aldrig* göra revolution.

Innebär då detta att eftersom historien har gett exempel på en kapitalistklass som störtats utan ett redan existerande revolutionärt marxistiskt parti, att en viss form av *opportunistisk* politik, d.v.s. en koalition med liberala borgerliga partier, kan leda till en revolution? Absolut inte. Erfarenheterna har i stor utsträckning kunnat visa att en sådan politik, långt ifrån att skynda på revolutionen, bara förråder arbetarklassens förhoppningar och hjälper en vacklande kapitalistklass att behålla makten. Att påstå att ”revisionismen” i Kubas fall – med betydelsen att erkänna fakta – ”logiskt leder” till Pereras politik avslöjar en fullständig oförmåga att inse skillnaden mellan ett fall där bourgeoisien har *förlorat* makten och ett fall där dess makt har *bevarats*. Vad Folkfronten åstadkom för den franska bourgeoisien, eller vad Perera försöker åstadkomma för den ceylonesiska bourgeoisien i dag, är fullkomligt uppenbart för alla politiska krafter som är direkt inblandade i dessa operationer. Å andra sidan kommer inga som helst ordklyverier från Healy att övertyga den kubanska bourgeoisien, som emigrerat till Miami eller tränger ihop sig i de sorgliga *gusano*-kretsarna i La Habana, att de verkligen fortfarande är vid makten i dag under Fidel Castro som *Comité des Forges* förblev vid makten under Léon Blums folkfrontsregering 1936 och 1937.¹²

¹¹ Detta görs i detalj i dokumentet *The Dynamics of World Revolution*, som antogs vid Fjärde internationalens återföreningskongress. (Omtryckt i *International Socialist Review*, hösten 1963.)

¹² Stämpeln ”småborgerligt nationalistisk” som Healy sätter på Fidel Castros regering innebär en genomgripande revidering av Trotskijs teori om den permanenta revolutionen:

1. Småbourgeoisien ges plötsligt förmågan att bygga en självständig rörelse, annars skulle Healy behöva beteckna Fidel Castros rörelse antingen som en borgerlig rörelse eller en småborgerlig arbetarrörelse (av den vänstersocialistiska eller halvstalinistiska sorten).
2. Denna inbillade ”oberoende småborgerliga rörelse” (eller ännu värre, borgerliga parti) tillerkänns plötsligt förmågan att lösa den borgerligt demokratiska revolutionens grundläggande uppgift: en radikal jordreform - 70 % av all odlingsbar mark på Kuba är socialiserad idag och det finns inte längre några arbetslösa eller jordlösa bönder. Om vi följer Healys tankegång, existerar således inte längre det sociala och ekonomiska problem som utgör den viktigaste drivkraften för att driva revolutionen vidare på ett ”permanent” sätt på Kuba; Castro löste det. (I stället för att revidera teorin om den permanenta revolutionen tvingar verkligheten oss att förneka Healy påstående om att en kapitalistisk stat fortfarande existerar på Kuba.)
3. Om Healy har rätt så är det uppenbart att proletariatets ledarskap och inrättandet av proletariatets diktatur inte längre är en nödvändig förutsättning för att framgångsrikt lösa jordbruksfrågan och jordbruksrevolutionen.

Om Healy har rätt skulle vi vara tvungna att erkänna att Trotskij misstagit sig helt i en huvudtes i teorin om den permanenta revolutionen. Healy kan inte hävda bådadera!

Endast en sektor av LSSP:s ledande kader blev faktiskt integrerad i Fjärde internationalen. Den internationella rörelsen hade inget sätt att påverka partiets gräsrotter utom genom denna kader. Men det måste i rättvisans namn sägas, att denna kader var mycket mer politiskt utvecklad och stod mycket närmare Fjärde internationalens allmänna program och dess nuvarande politiska linje, än den genomsnittliga medlemmen i LSSP. Från allra första början, d.v.s. från återinrättanden av ett internationellt centrum vid andra världskrigets slut och från de första formella förbindelserna med den ceylonesiska sektionen, hade det internationella ledarskapet inget annat val, även om någon annan utväg skulle verkat mer lämplig, än att gradvis försöka föra LSSP närmare normerna för en organisation av riktig leninistisk typ genom kamratligt samarbete med LSSP-ledningen. I huvudsak innebar det enträgen skolning.

Det var inte fråga om rätt eller fel taktik. Samma linje följdes konsekvent från 1945 till 1964 – nästan tio år av denna tid skedde i nära samråd med Healy och med hans fulla godkännande. Linjen innefattade en grundläggande organisationsprincip – hur man kan underlätta valet av nationella och internationella ledare i Fjärde internationalen. Vi tror inte att något hårdhänt ingripande från ett internationellt centrum kan *ersätta* ett tålmodigt val, på ett demokratiskt sätt, av ett moget revolutionärt ledarskap i varje land.

Internationalen kan och måste bidra till att klargöra politiska frågor, men den är skyldig att avstå ifrån att utifrån på ett konstgjort sätt inrätta tendenser och fraktioner, eller att delta i organisatoriska repressalier mot nationella ledarskap för vilket den hyser betänkligheter eller reservationer med anledning av deras politiska tendenser. Att agera på något annat sätt leder inte till politiskt klargörande; tvärtom leder det oundvikligen till att en politisk diskussion ersätts med organisatoriska missnöjesanledningar, och därmed, på lång sikt, hindrar och försenar processen att skapa ett oberoende sinnat revolutionärt ledarskap. Denna ansvarsfulla inställning – egentligen en *norm* – är desto mer nödvändig när språkhinder och avstånd gör det omöjligt att föra en direkt dialog med medlemsmajoriteten och där den ledande kadern uppvisar lojalitet gentemot den internationella organisationen, deltar på kongresser, distribuerar korrespondens när den tar emot den, tar åsikter och argument från Internationalen under noggrant övervägande, och rättar till eller ändrar avvikelser i den politiska linjen efter förslag eller kritik från Internationalen.

Det bör tilläggas att denna inställning inte bara var korrekt i princip; under den nuvarande situationen svarade den mot uppfattningarna hos ledarna för den vänstertendens som lyckligtvis uppstod spontant inom LSSP och som sökte närmare kontakt och samråd med Internationalen. Flera gånger under det senaste året, när trycket från andra håll ökade för ”kraftfullt” ingripande, varnade kamraterna i vänstertendensen för varje ”fraktionellt” utspel i LSSP:s inre stridigheter å deras vägnar. Under denna situation skulle varje överträdelse av den gällande principen ha fått omedelbara praktiska konsekvenser som definitivt kunde ha skadat deras arbete. Dessa kamrater visade därmed hur väl de förstår principen om demokratisk centralism som efterlämnades till vår rörelse av Leo Trotskij. De bekämpade den opportunistiska strömningen och organiserade en betydligt bättre tendens för att försvara de traditionella trotskistiska ståndpunkterna, men samtidigt hjälpte de det Förenade sekretariatet, som delade deras grundläggande uppfattningar, och som upprätthöll normala och kamratliga relationer med partiets valda ledarskap.

Det inflytande som det Internationella centret försökte utöva bland LSSP:s ledare kan indelas i två perioder som skarpt skiljdes åt av händelsen 1960.

Före 1960 var den internationella ledningen bekymrad över felaktiga åsikter i olika frågor, men inskränkte sina förbindelser till politbyrån och centralkommittén, ibland partikonferenser. Den var kritisk mot LSSP-ledningen när det gällde dess brist på integrering i det internationella ledarskapet, dess underlåtenhet att ge finansiella bidrag som motsvarade dess

organisatoriska styrka, dess misslyckande med att upprätthålla nära förbindelser med den indiska sektionen (som plötsligt ”övergavs” av de ceylonesiska kamraterna i slutet av 1940-talet), dess brist på organisationsstruktur av leninistisk typ, dess brist på systematisk rekrytering i synnerhet bland plantagearbetare, bristen på partiskolning, osv., osv. På vissa punkter ledde denna kritik till goda resultat. Medlemskonferenser övergavs formellt. Arbetet bland den tamilska befolkningen blev mer energiskt, en tamilsk tidning publicerades, en fackförening för tamilsktalande plantagearbetare organiserades med lovande resultat. Ungdomsförbundet blev en massorganisation med tiotusentals medlemmar, välvilligt inställd till LSSP. Ett försök, som senare övergavs, gjordes för att få partiet att studera jordbruksfrågan. Flera (misslyckades) försök gjordes för att få de viktigaste partiledarna att ge upp aktiviteter som hindrade dem från att delta i partiarbetet på heltid.

Vid många tillfällen hade Internationalen haft anledning att vara stolta över LSSP och dess ledning, som till exempel under 1953 års *hartal*, under 1958 års rasupplopp och under 1961 års strejkvåg. I fall som rasupploppen försvarade partiet internationalismens fana på det mest hårdnackade sätt, stod emot det småborgerliga chauvinistiska trycket som ökade på alla sidor tills det nådde *pogromnivå*, men gav aldrig upp sin kamp för lika status mellan singaleser och tamiler, försvarade alltid den förtryckta minoritetens politiska rättigheter, även på bekostnad av ”popularitet”. Det är tråkigt att behöva säga att ett sådant fint rykte fördärvades 1963 när partiledningen började ge upp vad den hade hållit fast vid under de svåraste umbäranden, som när de av opportunistiska skäl gav efter i språkfrågan för ledningarna i KP och MEP under 1963 års förhandlingar om Förenade vänsterfronten.

LSSP:s beslut att efter 1960 års val stödja Fru Bandaranaiques regering innebar ett abrupt slut på detta skede av relationerna mellan ledarna för LSSP och Fjärde internationalen. Det var tydligt att problemet inte längre rörde sporadiskt svansande eller ett opportunistiskt hot som kunde korrigeras genom en broderlig diskussion och kamratligt samarbete. Kraftfullare åtgärder krävdes för att föra LSSP, eller åtminstone delar av det, tillbaka till den revolutionära marxismen.

Det är därför LSSP:s beslut att stödja Bandaranaiques regering 1960 fick skarp offentlig kritik från det internationella ledarskapet. Och när LSSP:s majoritet inte rättade till detta allvarliga misstag efter den offentliga varningen från Fjärde Internationalen, framförde sjätte världskongressen, som hölls i slutet av 1960, återigen kritik offentligt och attackerade den ceylonesiska sektionen för dess opportunistiska agerande, en åtgärd utan motstycke i Internationalens historia i förhållande till en organisation som inte brutit sig ur. Samtidigt ansåg också *The Militant*, den amerikanska veckotidningen som uttrycker Socialist Workers Partys synpunkter, helt oberoende av sjätte världskongressen, att det var nödvändigt att offentligt fördöma det opportunistiska stöd som LSSP-ledningen erbjöd en borgerlig regering.¹³

¹³ I september 1960 gjorde Fjärde internationalens Internationella sekretariat ett offentligt uttalande som publicerades i tidskriften *Fourth International* nr 11. Där sägs bland annat:

”IS har inte underlåtit att till LSSP uttrycka sitt missnöje med den senaste tidens valpolitik och dess politik gentemot SLFP efter valen i mars och juli. IS anser i synnerhet att avtalet om icke-konkurrens, som utökas till ett ömsesidigt stödavtal, medför risken att skapa illusioner om SLFPs beskaffenhet bland de stora massorna, och att den positiva inställningen till en regering som fru Bandaranaiques endast borde vara kritisk och därför begränsad till de progressiva åtgärder som faktiskt föreslogs och antogs.

När det specifikt gäller trontalet, anser IS att regeringsprogrammets mycket anspråkslösa karaktär och dess inställning mot nationalisering av plantagerna – en grundläggande fråga för ett land som Ceylon – är sådan att det bara kan innebära en negativ röst från LSSP:s parlamentsledamöter.

En diskussion om den ceylonesiska situationen och politiken som ska antas har påbörjats inför nästa LSSP-konferens och Internationalens världskongress.” (s. 53-54)

Vid sjätte världskongressen, antogs följande resolution som publicerades i tidskriften *Fourth International* nr 12:

Detta tryck från den världsomfattande trotskistiska rörelsen var inte resultatöst. LSSP-ledningen började retirera. Under 1961 röstade den inte längre för budgeten. Uppsvinget för arbetarklassens militans gynnade denna utveckling. LSSP-ledningens vänstersväng uppfattades som tillfredsställande. Och för första gången sedan den ceylonesiska sektionens födelse kunde det nu konstateras att organisationen hade fått en permanent representant inom det internationella ledarskapet (en representant som råkade vara en ledande medlem i vänstertendensen).

När sjunde världskongressen samlades, vilken skulle förbereda Fjärde internationalens återföreningskongress som följde därefter, stod delegaterna, bland dem Edmund Samarakkody som idag är sekreterare för LSSP(r), inför en ny vändning från LSSP-ledningen, en vändning som inleddes i mars 1963, mot en enhetsfront med alla arbetarorganisationer på Ceylon. På det fackliga fältet gav vändningen genast ytterst lovande resultat, som vi redan noterat ovan. På det politiska planet uttrycktes vändningen av en strävan efter en Förenad vänsterfront bestående av arbetarpartier.

Detta var utan tvekan ett steg framåt jämfört med stödet som gavs till SLFP-regeringen. Det hade fördelen att presentera ett *arbetarklassalternativ till en borgerlig regering*. Detta hälsade världskongressen som en i grunden korrekt inriktning. Samtidigt drog kongressen uppmärksamhet, både offentligt och genom en särskild skrivelse till LSSP, till de fyra centrala frågor som innefattades i vändningen och som kongressen inte ansåg att LSSP-ledningen hade skött ordentligt:

1. Otillräckligt kritisk analys av misstaget 1960;¹⁴
2. oklarhet om Förenade vänsterfrontens utomparlamentariska karaktär och möjligheter i motsats till dess parlamentariska särdrag;
3. avsaknaden av all form av offentlig LSSP-kritik av KP:s och MEP:s opportunistiska politik, som står i motsats till den leninistiska synen på en enhetsfront;
4. underlåtenheten att involvera de tamilska plantagearbetarna och deras organisationer i Förenade vänsterfronten. (Denna punkt blåste upp till en riktig skandal genom underlåtenheten att bjuda in dem till plattformen i demonstrationen 1 maj 1963, och kongressen kritiserade LSSP-ledningen skarpt för detta.)

”Efter att ha diskuterat situationen i Ceylon, fastslår sjätte världskongressen att den ogillar den politiska linje som antogs av LSSP efter valnederlaget i mars 1960.

Kongressen fördömer mer specifikt rösten för parlamentariskt stöd som partiets parlamentsledamöter uttryckte i samband med trontalet, och antagandet av budgeten.

Fjärde Internationalen utesluter inte stöd för att anta progressiva åtgärder, inte ens om en nationell borgerlig eller småborgerlig regering i ett kolonialt eller halvkolonialt land står bakom dem. Men Bandaranaike-regeringens sociala karaktär, sammansättning och allmänna program motiverar inte det stöd som beviljades.

Världskongressen vädjar till LSSP om en radikal förändring i sin politiska kurs i den riktning som ges uttryck åt i dokumentet som getts ut av Internationalens ledarskap.

Kongressen är övertygad om att LSSP:s nästa nationella konferens, i vars politiska beredning hela Internationalen måste delta, ska kunna anta alla de politiska och organisatoriska beslut som behövs för att övervinna den kris som uppenbarades efter resultaten i valkampanjen mars 1960.” (s.50)

Denna resolution visar vilken en skamlig lögn som publicerades av Healy's *The Newsletter* i numret från den 4 juli 1964:

”Det pabloistiska Internationella sekretariatet stödde [!], med reservation, LSSP:s huvudlinje i valet 1960 ...

Således försåg den dem med ytterligare skydd inför deras kapitulation till SLFP.”

The Newsletters läsare och vänner bör fundera över varför gruppen som redigerar denna tidskrift känner sig tvungen att använda systematiska lögnar och förvrängningar av sanningen som politisk ammunition trots att Trotskij sa att revolutionen, den största sanningen i vår tid, inte behöver lögnar ...

¹⁴ Se *Quatrième Internationale*, nr.19, juli 1963, s.49.

LSSP-ledningen stod nu inför en officiellt bildad vänstertendens inom partiet, och svarade återigen delvis på trycket från Internationalen. Den tog några steg i frågan om att intressera tamilska arbetare i programförslaget för Förenade vänsterfronten, för att sedan delvis backa efter påtryckningar från KP och MEP. ULF började kalla till stora massdemonstrationer, med deltagande av tiotusentals arbetare och bönder, vilket vittnade tydligt om det folkliga gensvaret på bildandet av ULF och den objektiva möjligheten att inleda en fullskalig kampanj för att föra en ULF-regering till makten med ett socialistiskt program. Arbetarklassens strejk-kamp växte allt skarpare. 21-punktsprogrammet antogs av samtliga fackföreningar. En jättedemonstration med 40 000 personer stödde det den 21 mars 1964.

Det var vid denna tidpunkt som N.M. Perera, helt i opposition mot partiets program och dess konferensbeslut, inledde förrådiska hemliga förhandlingar med fru Bandaranaike i syfte att åstadkomma en koalitionsregering. Fru Bandaranaike själv uttalade mycket tydligt och uppriktigt varför hon ville ha en sådan regering:

”Hur mycket progressivt arbete vi än gör, kan vi inte förvänta oss några resultat om vi inte får arbetarklassens deltagande. Detta kan förverkligas om vi tar arbetet i hamnen och andra nationaliserade företag tas i betraktande. Vi kan inte gå bakåt. Vi måste gå framåt. *Störningar, i synnerhet strejker och maskningar, måste elimineras* och utvecklingen av landet måste fortskrida.

Vissa människor har olika uppfattningar i dessa frågor. Vissa anser att dessa svårigheter kan elimineras genom att inrätta en diktatur. Andra anser att arbetare borde tvingas jobba under pistolhot ... Min slutsats är att ingen av dessa lösningar kommer att bidra till att få oss dit vi vill ... *Därför, mina herrar, bestämde jag mig för att inleda samtal med ledarna för arbetarklassen, särskilt herr Philip Gunawardena och Dr N.M. Perera ...*” (tal 10 maj 1964, min kursivering.)

Så snart Fjärde internationalens Förenade sekretariat informerats om detta steg skickade det ett brev till LSSP:s centralkommitté som varnade för att företa en åtgärd som skulle vara ett totalt svek och mot idén om en koalition med ett borgerligt parti ställde det korrekta perspektivet: en enhetsfrontsregering med alla arbetarpartier baserad på ett socialistiskt program.¹⁵

¹⁵ Detta brev, daterat 23 april 1964, uppmärksammade ”oförmågan hos det härskande SLFP att sitta kvar mycket längre, som uttrycktes i dess snabbt krympande parlamentariska majoritet, i hur de plötsligt avbröt ett parlamentsmöte och i dess manövrer ’bakom kulisserna’ för att förhandla fram ett nytt liv genom en allians med partierna på vänsterkanten.”

Brevet fortsatte:

”Vad SLFP beträffar så verkar två faktorer ha motiverat partiets nuvarande agerande: (1) brist på förtroende för sin förmåga att fortsätta i regeringsställning under resten av dess konstitutionella period; (2) en djupt rotad rädsla för ett uppsving från arbetarrörelsen och den faktiska möjligheten för uppkomsten av en vänsterregering. Tydligen är det denna senare möjlighet som idag driver partiet att söka ett *modus vivendi* med vänstern och försöka återställa sina krafter genom en koalition med Förenade vänsterfronten.

Partiets beräkningar är ganska uppenbara. Det hoppas öka sin styrka genom ett tillskott från vänster. Det hoppas desorientera massorna genom att flytta sin ställning till vänster. Det hoppas försvaga hotet från vänster genom att splittra vänsterorganisationerna (eftersom godkännandet av en koalition naturligtvis inte skulle vara enhälligt och troligen öppna upp för de mest bittra fraktionsstrider). Det hoppas binda samman framstående vänsterpersoner med sitt styre och därmed helt misskreditera dem inför den följande fasen när den nuvarande kommer till sitt oundvikliga slut och samhällskrafterna har nått outhärdliga spänningar och polarisering.

Dess främsta omedelbara syfte är att hejda den ökande massoran, hålla tillbaka vänsterpartierna under sin egen kontroll och knyta dem till ’progressiva’ formler inom ramen för den kapitalistiska strukturen. Det är tydligt att de ’eftergifter’ som premiärministern föreslog och rapporterade till centralkommitténs möte förblir rena mutor såtillvida att de lämnar den kapitalistiska strukturen intakt och inte på något sätt berör ekonomins viktigaste produktionsbaser.

Det är nödvändigt att vid detta skede, helt kategoriskt förklara att vi motsätter oss att vårt parti ingår i någon koalitionsregering, i vilken den avgörande kontrollen innehas av ett parti som gång på gång har visat sin ovilja att ingripa mot den kapitalistiska samhällsordningen, och dessutom i handling har avslöjat sin karaktär som i allt väsentligt är arbetarfientlig. Vi tror inte att SLFPs karaktär avgörs av uttalanden från någon av dess enskilda ledare. Partiets karaktär har avslöjats genom hela dess historia under åren vid makten. Av den orsaken ser vi ingen anledning att ändra vår karakterisering av ett parti som i huvudsak fungerar inom ramen för kapi-

Det plenarmöte som Fjärde internationalens Internationella exekutivkommitté höll i maj 1964 godkände enhälligt denna ståndpunkt. Samtidigt beslöt man att sända en representant från Fjärde internationalen för att delta i LSSP:s särskilda konferens och bekämpa koalitionsförslaget, och på så sätt göra det klart för alla, i och utanför partiet på Ceylon, att Fjärde internationalen inte skulle ha något att göra med sveket om Perera skulle lyckas genomföra det.¹⁶

Tack vare samarbetet mellan Internationalen och vänstertendensens (i LSSP) tappra insats förblir trotskismens fana obefläckad på Ceylon – Fjärde internationalen identifierar sig inte med den katastrofala opportunistiska inriktning som herrarna Perera, Moonesinghe och Cholmondeley Goonewardene valde. Huvuddelen av den trotskistiskt skolade kadern har räddats för den ceylonesiska revolutionen. När den oundvikliga sammandrabbningen mellan arbetarklassen och den kapitalistiska ceylonesiska regeringen inträffar kommer många arbetarmedlemmar i LSSP, som av misstag följt N.M. Perera, att vända sig till LSSP(r). Nya skikt av militanta arbetare kommer att ansluta sig till den organisation som visste hur man står fast mot den opportunistiska flygeln. Med en korrekt inriktning, en beslutsam brytning med gamla LSSP:s alla opportunistiska och sekteristiska vanor och en energisk vändning mot massaarbete och masskolning bland arbetarna och de fattiga bönderna, kan och ska LSSP(r) bygga upp ett alternativt revolutionärt ledarskap för de ceylonesiska arbetande massorna.

Vilken lärdom bör man dra från denna erfarenhet? Opportunismen förblir en ständig fara för varje revolutionär organisation när den får massinflytande, särskilt om den ställs inför villkor som gör att revolutionen skjuts upp. Det finns ingen annan slutlig garanti mot denna fara än att grundligt skola kadern genom studier och handlingar i revolutionär marxism. Partimedlemmarna måste rota sig i arbetarklassen och tillgodogöra sig Fjärde Internationalens program tills det blir en andra natur, som införlivas i deras benmärg, utan några illusioner om något slags ”exceptionalism”.

Perera-grupperingens opportunistiska avvikelser är så uppseendeväckande och brottsliga att de är lätta att inse. Men detta bör inte få oss att glömma en motsatt felaktighet som kan visa sig vara lika skadlig med tanke på uppbygget av revolutionära masspartier och vid förberedelserna av revolutionära aktioner i stor skala. Detta är den sekterism och ultravänsterism som ofta framträder som en biprodukt till opportunismen. Denna felaktighet är mycket mindre spektakulär och de som hamnar där får sällan samvetsproblem, vilket ofta medför att den obemärkt kan leda till att en revolutionär kader missar ett stort möjligt genombrott för massinflytande.

Opportunismen representerar allmänt sett eftergifter för det direkta trycket från en fientlig klassmiljö. I underutvecklade länder banar svansandet efter massorna vägen för en opportunistisk anpassning till borgerliga partier som tillfälligt utövar stort inflytande på massorna. Den sociala karaktären hos en sådan opportunistisk anpassning är mycket uppenbar: anpassning till småbourgeoisien, som i sin tur följer den liberala nationella bourgeoisiens ledning.

Rötterna till en sådan opportunistisk anpassning är ”nationell”, inte ”internationell”. Småbourgeoisien – att i detta sammanhang tala om den liberala bourgeoisien är löjligt – kan inte direkt påverka

talismen och utnyttjas av vissa borgerliga skikt som ett potentiellt bålverk mot arbetarklassens växande krafter. Alla slag av koalitioner med ett sådant parti, så länge det förblir den dominerande majoriteten inom en sådan koalition, kan bara leda till att vänstern rustas ned på förhand och att den själv blir måltavla för massornas växande förbittring.”

¹⁶ Kamrat Pierre Franks vistelse på Ceylon under och efter LSSP:s konferens var till stor hjälp för Fjärde internationalens sak. Förutom sitt tal på konferensen diskuterade han med många ledare och medlemmar i LSSP. Pressen var tämligen intresserad av vad han hade att säga eftersom det var känt att han representerade den trotskistiska världsrörelsens huvudströmning och att hans yttranden vägde tungt. Hans uttalanden rapporterades utförligt i den ceylonesiska pressen och han kunde därför klargöra för hela allmänheten att Fjärde Internationalen avvisade Pereras koalitionspolitik och inte hade något att göra med dennes åtgärder och förhandlingar.

Fjärde internationalen med sitt speciella tryck. Dess tryck utövas på nationella sektioner som råkar leva i en bestämd miljö där detta är möjligt. För att bekämpa ett sådant tryck har Fjärde Internationalen tillgång till sektioner som är fria från sådana påtryckningar, eller som är mer förmögna att motstå det, plus en ledargrupp som, genom lång erfarenhet, prövning och urval, tenderar att återspegla rörelsens intressen som helhet. Men för att kunna utnyttja dessa resurser på ett effektivt sätt i de situationer då de kan göra mest nytta krävs en *viss materiell tyngd*.

Som materialister vet vi att politiken i sista hand avgörs genom *sociala krafter*, inte genom *idéer*. Inte ens de starkaste idéer kan segra om det inte finns tillräckligt med materiell styrka bakom dessa idéer. Den mest kraftfulla motvikten till opportunistiska avvikelser i den trotskistiska världsrorelsens nationella sektioner är en stark International, med starka sammanhållande krafter, med tillräckliga materiella resurser för att möjliggöra ett effektivt och gynnsamt politiskt stöd på de fält och områden där de behövs mest¹⁷, med tillräcklig tyngd och prestige för att stoppa upp en avvikande tendens och tvinga den att tänka om innan den tar något avgörande steg i riktning mot att bryta den politiska linje som har bestämts av den trotskistiska världsrorelsen på dess kongresser.

Splittringen i den världsomfattande trotskistiska rörelsen 1953 försvagade utan tvekan avskräckningsmedlen mot opportunismens tillväxt inom LSSP. Återföreningen 1963 kom för sent för att kunna vända trenden. Låt alla dem som försökte stoppa återföreningen, som lyckades hindra den och skjuta upp den under några år, eller de som vägrade att delta i enandet när det slutligen kom, begrunda lärdomarna från Ceylon. De bär mycket av ansvaret för förlusten av en del av den revolutionära kadern i detta land.

Översättning: Jesper Sydhagen

Lästips – mer om trotskismen på Ceylon/Sri Lanka på nätet

Robert J. Alexander: [Ceylon/Sri Lanka: The Rise of the Lanka Sama Samaja Party](#)

Robert J. Alexander: [Trotskyism in Ceylon/ Sri Lanka: Split and Decline of Ceylon/Sri Lanka Trotskyism](#)

Leslie Goonewardene: [A Short History of the Lanka Sama Samaja Party](#)

George Jan Lerski: [Origins Of Trotskyism In Ceylon. A Documentary History ... 1935-42](#) (bok)

Edmund Samarakkody: [The Struggle for Trotskyism in Ceylon](#)

¹⁷ Vid fem tillfällen skickade Fjärde internationalen ledande medlemmar till Ceylon för att delta i diskussioner med den ceylonesiska sektionens ledare och basmedlemmar. Tre av dessa resor gjordes efter krisen 1960. Det är dock uppenbart att detta inte var tillräckligt. En starkare International skulle ha kunnat skicka några av sina ledare för att under en längre vistelse på Ceylon hjälpa till med det nödvändiga grundläggande skolningsarbetet.